

Finansklagenemnda Skade

(Gebyr for uforsikret kjøretøy)

Avgjørelse FinKN 2024-1117

2.12.2024

Trafikksforsikringsforeningen (Gebyr)

Gebyr for uforsikret motorvogn

Grunnlag for gebyrileggelse – opphør av forsikring – disp. – helse

Klager ble ilagt gebyr for manglende forsikring den 29.11.23 etter at forsikringsavtalen gikk til opphør grunnet manglende betaling den 20.11.23. Kjøretøyet ble først avregistrert 6.2.24. Klager anførte at gebyret måtte ettergis som følge av at hun var ute av stand til å ivareta sine forpliktelser på grunn av hennes helsesituasjon. Trafikksforsikringsforeningen fant ikke grunnlag for å ettergi gebyret, og begrunnet avslaget med at klager ikke hadde dokumentert at hun var helt ute av stand til å forsikre eller avregistrere kjøretøyet i gebyrperioden. Nemnda kom til at det ikke var grunnlag for å gi dispensasjon fra gebyret. Det opplyste sykdomsforhold var etter nemndas syn ikke av en slik karakter at det gjorde klager helt ute av stand til selv, eller ved hjelp av andre, å overholde forsikringsplikten, alternativt sørge for å avregistrere kjøretøyet på et tidligere tidspunkt.

Saksfremstilling

Ifølge motorvognregisteret fremstår klager som eier av det aktuelle kjøretøyet. Videre fremgår det av TFFAuto (hendelsesoversikt) at kjøretøyet var forsikret frem til og med 20.11.23 da forsikringen ble avsluttet grunnet manglende betaling.

Den 26.11.23 varslet forsikringsforetaket, Trafikksforsikringsforeningen, om at det hadde trukket garantien for forsikringen. Trafikksforsikringsforeningen sendte derfor klager et varsel på SMS og e-post om at kjøretøyet var uforsikret. Gebyrileggelsen ble deretter sendt som eFaktura 29.11.23.

Kjøretøyet ble avregistrert 6.2.24.

I klage til Trafikksforsikringsforeningen av 8.3.24, viste klager til at forsikringen var betalt i gebyrperioden. Videre forklarte klager at grunnet sykdom hadde hun vært ute av stand til å ordne opp i forholdet. Klager fremla dokumentasjon vedrørende hennes helsetilstand i perioden, samt betalingsbekreftelse på mottatte fakturaer fra forsikringsforetaket.

Siden saken gjaldt opphør av forsikring, tok Trafikksforsikringsforeningen kontakt med forsikringsforetaket. Foretaket fremla kopi av betalingspåminnelse og etterkrav/inkassovarsel, og viste til at klager hadde fått fakturaer i nettbanken i tillegg til påminnelse i postkassen.

Trafikksforsikringsforeningen fant ikke grunnlag for å gi klager medhold.

Klager avviser at det er grunnlag for å ilagge gebyr. Klager betalte for forsikring i gebyrperioden. Kjøretøyet var derfor ikke uforsikret. Klager har heller ikke mottatt varsel fra foretaket om opphøret, og forsikringsforetaket har sendt faktura for forsikringsperioder etter at avregistrering av kjøretøy ble gjort. Klager var derfor i god tro om at forsikringen løp i perioden.

Videre var klager ute av stand til å i det hele tatt kunne sitte oppreist store deler av perioden før operasjon i oktober 2023 og januar 2024, samt store deler av tiden imellom, grunnet nerve i klem og uutholdelige smerter. Klager anfører derfor at gebyret må ettergis.

Trafikksforsikringsforeningen opprettholder gebyrileggelsen. Basert på forsikringsforetakets sin uttalelse og vedlegg, legger Trafikksforsikringsforeningen til grunn at foretaket varslet klager på korrekt måte vedrørende opphøret av forsikringsavtalen. Grunnet manglende betaling, opphørte forsikringen, og kjøretøyet ble uforsikret i perioden. Gebyret er derfor korrekt ilagt.

Foreningen finner ikke grunnlag for å bruke dispensasjonsfullmakten. Foreningen viser til at klager kunne fått hjelp til å håndtere saker før hun ble innlagt, eller under sykehusoppholdet. Det vises også til at klager ikke kunne fylle ut helseopplysningsskjema, men fikk dette tilsendt elektronisk for utfyllelse. Det fremstår derfor som at klager kunne benytte elektroniske plattformer eller bedt om og fått hjelp til å benytte dette for å håndtere saken.

Klager er ilagt gebyr for et annet kjøretøy som klager fikk avregistrert den 3.1.24. Kjøretøyet i denne saken ble først avregistrert den 6.2.24. Det er derfor ikke sannsynliggjort at klager ikke kunne håndtere saken eller bedt om hjelp til å håndtere saken og stoppet gebyret på et tidligere tidspunkt.

Sekretariatets konklusjon: Sekretariatet kom under tvil til at det var grunnlag for å gi klager delvis medhold:

Sekretariatet for Finansklagenemnda bemerker

Vilkårene for å ilegge gebyr

Etter bilansvarslova § 15 første punktum skal alle registreringspliktige kjøretøy være forsikret. Dersom forsikringsplikten ikke overholdes, skal Trafikksforsikringsforeningen ilegge eieren av kjøretøyet et gebyr, se bilansvarsloven § 17a. Gebyret skal ilegges på bakgrunn av antall døgn kjøretøyet har vært uforsikret, se forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. §§ 4 og 5.

Klager har forklart at kjøretøyet ikke var i bruk i gebyrperioden.

Til dette vil vi kort bemerke at det er fast nemndspraksis fra Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) at det ikke er av betydning for forsikringsplikten for registrerte kjøretøy hvorvidt kjøretøyet er i bruk eller ikke, se blant annet avgjørelse FinKN 2019-751.

Som påpekt av nemnda er grunnen til at forsikringsplikten er knyttet til registreringsplikten at registreringen skjer etter vedtak truffet av offentlig myndighet (Statens vegvesen) og legges inn i Motorvognregisteret som er et landsdekkende register, tilgjengelig for alle. Innføringen i registeret medfører notoritet om eierforholdet til det enkelte kjøretøy, mens det er umulig for det offentlige å vite om et kjøretøy er i bruk eller ikke. Det er derfor kun avregistrering og vraking som kan føre til at forsikringsplikten for et registrert kjøretøy opphører. At kjøretøyet ikke var i bruk i perioden kan altså ikke føre til at gebyret må bortfalle.

Kjøretøyet i denne saken var registrert og forsikringspliktig. Gebyrileggelsen for perioden fra og med 26.11.23 til og med 5.2.24 fremstår derfor som korrekt ilagt etter forskriften §§ 4 og 5. Slik saken er opplyst har også Trafikksforsikringsforeningen varslet og ilagt gebyret i tråd med gebyrforskriften §§ 6 og 7.

Vilkårene for å gi dispensasjon (hel eller delvis ettergivelse/reduksjon av gebyret)

Som utgangspunkt fremstår altså gebyret å være korrekt ilagt. Under vil vi vurdere om det likevel foreligger forhold i saken som tilsier at gebyret helt eller delvis bør ettergis. Klager har i den forbindelse anført at hun betalte forsikringspremien i perioden hun har fått gebyr for. Videre har klager anført at gebyret må bortfalle som følge av klagers helsetilstand i perioden.

Regler om dispensasjon er inntatt i bilansvarslova § 17 a annet ledd og gebyrforskriften § 9. Det følger av bestemmelsene at gebyret kan ettergis helt eller delvis. Forutsetningen for ettergivelse er at bruddet på plikten til å tegne forsikring må anses som "unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll".

Nemnda har i FinKN 2020-189 uttalt følgende om utgangspunktet for vurderingen:

Det fremgår av forarbeidene til lovbestemmelsen Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 pkt. 15.10 at den forsikringspliktige er ansvarlig for alle forhold innenfor egen "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende er noe å bebreide. Alt som den forsikringspliktige selv har kunnet påvirke anses som kontrollerbart. Departementet uttaler videre at dispensasjonsadgangen skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger forhold utenfor den forsikringspliktiges forhold, påhviler den som påberoper seg en slik omstendighet.

Terskelen er høy, og at det skal altså svært mye til for å ettergi et gebyrkrav helt eller delvis. Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) har i flere avgjørelser lagt til grunn at dersom man har handlingsalternativ, altså at man selv har kunnet påvirke situasjonen og unngått gebyr, er ikke bruddet på forsikringsplikten utenfor den ansvarliges kontroll, jf. FinKN 2020-362 og 2024-125.

I avgjørelse FinKN 2019-373 uttalte nemnda at ordnet økonomi med evne og vilje til å betale sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, ligger innenfor hver enkelts "kontrollsfære", og at det følgelig er et forhold den enkelte er ansvarlig for og som kun i helt ekstraordinære tilfeller vil kunne åpne for dispensasjon fra ilagt gebyr. Som påpekt av nemnda i avgjørelse FinKN 2021-692 er "dispensasjonsadgangen for betalingsmislighold er etter gjeldende rett nærmest utelukket".

Sekretariatet for Finansklagenemnda tok stilling til forsikringens opphør i sak med vår ref. 202406417. Sekretariatet kom til at foretaket hadde fulgt reglene i forsikringsavtaleloven for opphøret, og at innbetalingene ikke kan anses som en anmodning om ny forsikring. Det er derfor ikke grunnlag for å ettergi gebyret som følge av forhold knyttet til forsikringens opphør.

For å unngå gebyrileggelse kunne klager uansett ha betalt forsikringspremien til rett tid, slik at forsikringen ikke gikk til opphør. Forsikringsforetaket har i denne saken fremlagt betalingspåminnelse/purring som viser at klager ble varslet før forsikringen gikk til opphør. Vi legger dermed til grunn at klager ut fra tilgjengelig informasjon hadde en oppfordring til å bringe forsikringene i orden. Det må som nevnt ligge innenfor klagers kontroll som forsikringstaker å opprettholde forsikringsdekningen ved å sørge for betaling av riktig beløp til riktig tid.

Klager har videre anført at grunnet hennes helsetilstand var det utenfor hennes kontroll å overholde forsikringsplikten i gebyrperioden. Klager har til støtte for sin anførsel vist til ulike epikriser, polikliniske notater og helsejournaler.

Det forhold at sykdom har virket inn og gjort det vanskelig å foreta seg det som er nødvendig for å hindre at det påløper gebyr, har ikke blitt ansett som tilstrekkelig til å fritta for gebyrplikt, jf. avgjørelse FinKN 2019-218. Dispensasjon forutsetter at det legges frem dokumentasjon som tilsier at man som følge av helsemessige forhold har vært helt ute av stand til å ivareta de plikter som påligger en eier av et kjøretøy, jf. FinKN 2020-514. I sak FinKN 2022-128 fastholdt nemnda at det skal svært mye til for at sykdom kan lede til dispensasjon.

Slik vi forstår nemnda vil imidlertid sykehusopphold i enkelte saker kunne føre til dispensasjon. Vi viser i den forbindelse til sak FinKN 2023-779 hvor nemnda skrev følgende i sin avgjørelse:

Det skal etter dette mye til for at det skal være adgang til å gi dispensasjon, også i de tilfeller der sykdom påberopes som fritaksgrunn. Som sekretariatet har påvist, har nemnda i flere tidligere avgjørelser lagt til grunn at man må sannsynliggjøre at man nærmest har vært helt ute av stand til å ivareta de plikter som påhviler en eier av et kjøretøy. Lengre sykehusopphold kan tenkes å være et eksempel på dette, men med dagens teknologiske muligheter vil man også fra sykehus kunne sørge for betaling av sine løpende forpliktelser. [vår utheving]

På bakgrunn av de fremlagte dokumentene forstår vi det slik at klager ble operert for lumbalt skiveprolaps den 12.10.23. Etter operasjonen hadde klager store smerter. Vi forstår det videre slik at klager var innlagt på sykehus i perioden 2.12.23 til 7.12.23. De øvrige sykehusoppholdene i gebyrperioden er vanskelig å fastslå utfra den vedlagte dokumentasjonen, men vi legger til grunn at klager i alle tilfeller var innlagt i perioden 17.1.24 til 18.1.24 i forbindelse med ny operasjon. I forkant av operasjonen hadde klager så store smerter at hun ikke klarte å fylle ut et helseopplysningsskjema (poliklinisk notat 7.1.24).

Det er ikke dokumentert om klagers helsetilstand var lik gjennom hele gebyrperioden, men ettersom klager klarte å avregistrere et annet kjøretøy i januar 2024, kan det virke som om klagers helsetilstand varierte innad i gebyrperioden. Ut fra den dokumentasjonen som er vedlagt knyttet til innleggelsen i desember, kan det også fremstå som om smertene avtok noe etter oppholdet, før det igjen ble verre i januar.

Klager har også forklart at hun var klar over gebyrileggelsen, ettersom noen logget seg inn i hennes nettbank. Dette tilsier at klager trolig kunne fått hjelp fra noen andre til å avregistrere kjøretøyet på et tidligere tidspunkt, dersom det var vanskelig for klager å gjøre selv. I sak FinKN 2024-879 la nemnda til grunn at klager kunne ha søkt hjelp av utenforstående.

I samme sak imidlertid nemnda til at det var grunnlag for å gi klager delvis medhold som følge av at klager ble hasteinnlagt på sykehus. Klager fikk ettergitt gebyrileggelsen for dagene han var innlagt. Vi gjengir følgende fra nemndas avgjørelse:

Det er dokumentert, slik saksfremstillingen viser, at klager har en alvorlig psykisk sykdom, men det gir, etter de strenge reglene, ikke tilstrekkelig grunnlag for dispensasjon. Nemnda viser til at forsikringspremien ble betalt for perioden 14.4.-16.5.23 og perioden 15.6.-15.7.23, men ikke for periodene 9.2.-16.4.23 og 16.5.-15.6.23 til tross for skriftlige og elektroniske varsler. Det virker som om det dreier seg om uorden eller manglende oversikt, idet det ikke er dokumentert manglende evne til å betale premien. Dette kunne vært unngått ved automatiske trekk i klagers bank eller ved å søke hjelp av utenforstående.

Klagers fullmektig opplyste under saksforberedelsen for nemnda at de nærmeste pårørende ikke var kjent med omfanget av rusmisbruket og de økonomiske konsekvensene før klager ble "hasteinnlagt på avdeling for rus og avhengighetsbehandling på "X." den 5. denne måneden.". På nemndas forespørsel er det fremlagt utskrift av journal som viser at klager ble hasteinnlagt i sykehus på grunn av "suicidalitet, rus" den 5.7.23 og først utskrevet derfra 10.7.23.

Slik nemnda ser det, var klager i denne perioden helt ute av stand til selv å ta vare på sine økonomiske forhold, men fra og med 11.7.23 var situasjonen en annen. Da forsto han alvoret og fikk hjelp slik at kjøretøyet ble avregistrert allerede 16.7.23.

Nemnda er etter dette kommet til at klager plikter å betale gebyr for perioden fra og med 18.6.23 til og med 4.7.23 og for perioden fra og med 11.7.23 til og med 15.7.23, mens han fritas for den mellomliggende perioden fra og med 5.7.23 til og med 10.7.23, i alt seks dager.

I saken over kom altså nemnda til at det var grunnlag for å gi klager medhold i perioden han var innlagt på sykehus. Saken skiller seg noe fra vår sak, ettersom klager over ble hasteinnlagt. Saken illustrerer likevel at nemnda vurderer om løpende forhold underveis i gebyrperioden kan gi grunnlag for å ettergi deler av gebyrileggelsen. At klager i forkant av innleggelsen hadde mulighet til å unngå gebyrileggelse, ble altså ikke avgjørende.

Oppsummert er det dokumentert at klager var innlagt på sykehus i deler av gebyrperioden, og at hun også hadde store smerter. Vi anser det som sannsynliggjort at klager var svært redusert og hadde begrenset mulighet til å håndtere dagligdagse gjøremål, idet hun ikke klarte å fylle ut et skjema om helseopplysninger. Selv om sistnevnte opplysninger knytter seg til en periode før operasjonen i januar, legger vi til grunn at smertene også var bakgrunnen for sykehusoppholdet i desember, samt ny operasjon i januar.

Under noe tvil, finner vi derfor at klager har sannsynliggjort at hun i deler av gebyrperioden må ha vært helt ute av stand til å ivareta forsikringsplikten. Etter en samlet vurdering har vi derfor kommet til at gebyret i perioden fra og med 2.12.23 til og med 7.12.23, og fra og med 17.1.24 til og med 18.1.24 må ettergis. Til sammen utgjør dette 8 dager reduksjon i kravet.

Vi ber trafikksforsikringsforeningen ta vår vurdering til følge.

Problemstillingen for nemnda

Spørsmålet til nemnda er om gebyret er korrekt ilagt, og om det kan gis dispensasjon for det ilagte gebyret som følge av klagers helsetilstand.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Nemnda har i dag behandlet sak mellom de samme parter, men for et annet kjøretøy og en avvikende gebyrperiode. Trafikksforsikringsforeningen har bedt om nemndbehandling, idet foreningen er uenig i at det er grunnlag for å gi dispensasjon fra det ilagte gebyret i åtte dager slik sekretariatet kom til.

De faktiske omstendigheter er stort sett de samme, og nemnda viser derfor til nevnte sak der nemnda skrev følgende:

Sekretariatet har gjennomgått det gjeldende regelverket for dispensasjon på en svært grundig måte, og nemnda viser til det sekretariatet skriver om dette, og som nemnda i det alt vesentlige kan slutte seg til.

De faktiske forhold i disse sakene er forskjellige i hver enkelt sak, og det er derfor vanskelig å overføre vurderingene fra sak til sak. I sak FinKN 2024-879 som sekretariatet viser til og siterer fra, var forholdene helt spesielle. Den alvorlige, psykiske sykdommen som klager der led av, var ikke tilstrekkelig til å gi dispensasjon. Dispensasjon ble gitt først da klageren ble hasteinnlagt på grunn av suicidalitet og rus, og fordi dette førte til at klageren innså sin egen situasjon og fikk hjelp slik at kjøretøyet ble avregistrert få dager etter utskriving fra sykehuset.

I vår sak dreier det seg om somatisk sykdom, lumbalt skiveprolaps som gir sterke smerter i korsryggen. Slike tilstander behandles over tid med smertestillende medikamenter før det til slutt kan ende med operasjon. Klager ble operert første gang 12. oktober 2023, og hun har ikke lagt frem dokumentasjon for at hun den gang ble liggende på sykehus utover selve operasjonsdagen.

Samlefakturaen som hun fikk etter å ha vært i kontakt med forsikringsforetaket 28.9.23, er ikke lagt frem i saken. Betalingspåminnelsen som ble sendt 6.11.23 med frist for betaling 26.11.23, er imidlertid lagt frem. Den viser at premien for forsikring av blant annet hus, innbo og kjøretøyer for perioden 21.9.-22.10.23 var kr 1 875. Det fremgår av betalingspåminnelsen at dette var en ny faktura, og at hun derfor ikke skulle betale fakturaer som var sendt henne tidligere. Klager har dokumentert at hun 29.11.23 likevel betalte en faktura fra forsikringsforetaket som er datert 23.10.23. Dette viser, slik nemnda vurderer det, at klager på det tidspunkt samlefakturaen skulle vært betalt, var i stand til selv å betale sine regninger selv om hun i denne perioden må ha hatt sterke smerter. I fremlagt epikrise datert 7.12.23 fremgår det nemlig at hun var innlagt fra 2.12.23 på grunn av "tungt løft 13.11 med påfølgende recidiv av strålesmerter ledsaget av vansker med å tømme blæren".

Innleggelsen i sykehus 2.12. for smertelindring fremstår som planlagt etter nytt prolaps 13.11.23, og klager hadde således god tid til å ordne sine økonomiske forhold før innleggelsen. Det gjøres i dag stort sett elektronisk ved bruk av mobiltelefon eller PC. Alternativt kunne hun ringt sin bank og ordnet avtalegiro eller søkt hjelp av venner.

Den samme epikrisen viser at smertene ble redusert under sykehus oppholdet slik at hun ble "mobilisert opp selvstendig i avdelingen, også trappegang og utskrives i dag til eget hjem...".

Klager ble operert på nytt 17.1.24 og utskrevet dagen etter. I epikrisen før utskriving beskrives følgende:

Mobilisert selvstendig. Fornøyd, lite smerter. God nevrologi, klarer tå- og hæl gange.

Klager har erkjent at hun mottok og var kjent med det løpende gebyrkravet der de ulike alternativene for å unngå fortsatt gebyr er beskrevet. Hun avskiltet det andre kjøretøyet, privatbilen, den 3. januar 2024, og det er vanskelig for nemnda å forstå at hun ikke samtidig også kunne avskiltet traktoren som nærværende sak gjelder. I stedet valgte hun å vente helt til 6. februar 2024 før hun gjorde det samme med traktoren.

Gjennomgangen viser at klager hadde flere handlingsalternativer både før og i gebyrperioden, og det er da ikke adgang til å gi dispensasjon for noen del av perioden.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Trafikkforsikringsforeningen gis medhold.

Ved behandlingen deltok Rune Jensen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Berit Aamodt (forbrukerrepresentant)